

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.5.2005
KOM(2005) 208 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-
PARLAMENTET**

Europæisk rumpolitik – foreløbige elementer

{SEC(2005)664}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA- PARLAMENTET

Europæisk rumpolitik – foreløbige elementer

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	3
1. STRATEGI	4
2. ROLLER OG ANSVAR	6
2.1. Roller	6
2.2. Styring	7
3. PRIORITERINGER OG UDGIFTER	7
3.1. Prioriteringer	7
3.2. Udgifter	9
4. IVÆRKSÆTTELSE	9
4.1. Erhvervspolitik	9
4.2. Internationalt samarbejde	10
4.3. Instrumenter	11
4.4. Forvaltning af EU-programmerne	12
4.5. Lovrammer og institutioner	13

INDLEDNING

"Rumrådet", der er oprettet i henhold til rammeaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Europæiske Rumfartsorganisation (ESA), holdt sit første møde den 25. november 2004 under fælles ledelse af EU-formandskabet og ESA-Ministerrådet. Der blev fastsat en række retningslinjer¹, og det blev besluttet, at man på det andet møde:

"anerkender og fastlægger prioriteterne i det europæiske rumprogram og i den forbindelse udarbejder et overslag over mulige omkostninger

fastlægger roller og ansvar for EU, ESA og andre interessenter i det europæiske rumprogram samt fastlægger de relevante finansieringskilder

fastlægger de industripolitiske principper og finansieringsprincipper, der skal gælde for gennemførelsen af det europæiske rumprogram."

Retningslinjerne tages op til behandling i denne meddelelse, som er udarbejdet af det fælles EF/ESA-sekretariat. Dokumentet er blevet drøftet med medlemsstaterne i Gruppen på Højt Plan vedrørende Rumpolitik. Der var desuden en drøftelse med industrien den 5. april 2005. Med udgangspunkt i de retningslinjer, der skal fastsættes på det andet møde i "Rumrådet" den 7. juni 2005, har det fælles sekretariat til hensigt at arbejde videre med dette dokument og omsætte de foreløbige elementer til et mere konkret forslag til en europæisk rumpolitik med et tilhørende rumprogram, som vil blive fremlagt på det tredje møde i "Rumrådet". Det endelige forslag fremsættes under hensyntagen til resultaterne af en åben høring.

Den europæiske rumpolitik kommer til at omhandle en strategi med en beskrivelse af mål, hovedaktørernes roller og ansvar for at gennemføre disse mål, et europæisk rumprogram med en beskrivelse af hovedaktørernes prioriteter samt et sæt aftalte principper for gennemførelsen.

¹ Bilag II 15000/04 vedtaget under den 2624. samling i Rådet (konkurrenceevne) (15259/04 afsnit 11).

1. STRATEGI

Aktiviteterne i rummet er strategisk vigtige for opbygningen af EU. Rummet er et redskab, der kan tjene EU's politiske tiltag, medlemsstaterne og borgerne i form af strategisk indflydelse, videnskabelige fremskridt, økonomisk vækst i videnssamfundet og sikkerhed.

EU er i stigende grad en aktør på verdensplan. Efter udvidelserne er EU's strategiske indflydelse øget. Det maner til eftertanke og kræver tilpasning og skabelse af nødvendige instrumenter, bl.a. rumpolitik.

Det er en forudsætning for yderligere fremgang på dette område, at der defineres en europæisk vision om rummet og derfor fastlægges prioriteringer. De europæiske ambitioner skal helt klart beskrives, så alle aktører, såvel institutioner som private, kan sætte de nødvendige midler ind for at realisere prioriteringerne. Rumaktiviteter rækker længere end tværsektorielle politikker som forskning og innovation og har med deres betydning indflydelse på mange fællesskabspolitikker.

Rummet danner en strategisk industrisektor for vækst og beskæftigelse og indgår derfor i EU's vækst- og beskæftigelsesstrategi. Rumfartsapplikationer støtter den økonomiske aktivitet og de vigtigste offentlige tjenester, idet de ikke blot har betydning for forskningsmiljøet. Af hensyn til effektiviteten er det nødvendigt at integrere rumfartsapplikationer med jordbaserede systemer, så de relative fordele ved begge kan udnyttes. Fordelene kommer hele Europa til gode. Nye markeder for applikationer vil blive drevet af innovation, særlig hos små og mellemstore virksomheder.

Rumbaseret videnskab og rumbaserede applikationer spiller en vigtig rolle i styrkelsen af det europæiske videnssamfunds konkurrenceevne. Store vellykkede rumforskningsmissioner under europæisk ledelse har betydet, at ESA og dets medlemsstater, europæisk videnskab og både fremstillings- og servicesektoren er kommet i forreste række. Videnskabelig og industriel rumforskning er en stærk drivkraft i udviklingen af nye teknologier med mange deraf følgende applikationer, der senere kommer samfundet og miljøet til gode. Rummet er et aktiv i europæisk integration, ikke kun på grund af de tekniske muligheder, men også på grund af det globale eventyr og den udfordring, som det byder Europa.

EU's sikkerhedspolitik udvikler sig hastigt. Rumbaseret iagttagelse og reaktionsevne kommer til at spille en væsentlig rolle i denne politik. Sondringen mellem forsvarsinfrastruktur på den ene side og indre sikkerhedsinfrastruktur og –systemer på den anden side udviskes, og det er nødvendigt at skabe klarhed over anvendelsen på fællesskabsplan. Rådet for Den Europæiske Union erkender, at rumbaserede aktiver kan bidrage til både at øge Europas kapacitet på krisestyringsområdet og til at bekæmpe andre trusler mod EU's sikkerhed. Rådet har derfor vedtaget, at krav, som er beskrevet og godkendt inden for rammerne af den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik, bør afspejles i EU's overordnede rumpolitik og dets rumprogram².

EU behøver en garanti for adgang til kapaciteter ved udviklingen, opsendelse og driften af rumaktiver. En sådan adgang sikres ved en blanding af uafhængig kapacitet, strategiske internationale partnerskaber og tillid til markeds kræfterne. EU's investeringer i

² Rådets dokument 11616/1/04 REV 1, godkendt i november 2004 (EU-Bulletin 11-2004, punkt 1.6.16).

ruminfrastruktur og –tjenester gavner og påvirker også nabolande, udviklingslande og internationale partnere. Den internationale dimension ved rumpolitikken vil således vokse.

I dag er europæiske virksomheder nøgleaktører på det kommercielle verdensmarked for satellitfremstilling, opsendelsesanlæg og satellitoperatører. Europa har et solidt teknologisk grundlag, og der findes nu videnskabelig ekspertise. Alt dette er opnået, selvom den offentlige finansiering af rumprojekter er seks gange mindre end USA's. Den europæiske rumsektor skal fastholde ekspertisen uden for store udgifter.

Medlemsstaterne gav på det første møde i "Rumrådet" i november 2004 udtryk for, at de ønskede at give rumpolitikken en større EU-dimension. De så mulighederne for, at rumaktiviteterne kunne bidrage til EU's politiske mål på en række områder³, mens de eksisterende europæiske kapaciteter, navnlig ESA og nationale rumfartsorganisationer, burde udarbejde en plan for gennemførelsen.

At realisere det fulde potentiale ved de videnskabelige, teknologiske, industrielle, økonomiske og strategiske fordele ved rummet vil kræve en varig finansieringsforpligtelse. Ud over den eksisterende finansiering fra ESA og medlemsstaterne får EU-finansieringen afgørende betydning. På grund af den forholdsvis begrænsede offentlige finansiering af rumaktiviteter i sammenligning med f.eks. USA er det vigtigt at gøre så effektivt brug af ressourcerne som muligt og skabe valuta for pengene.

Kompetencerne vedrørende rumaktiviteter er i praksis fordelt mellem EU og dets medlemsstater, hvilket indebærer, at de finansielle og ikke-finansielle bidrag fra de offentlige hovedaktører i EU skal koordineres og komplementere hinanden. Det betyder, at der skal være enighed om roller og ansvar og øget åbenhed mellem alle involverede aktører, således at man opnår den bedst mulige planlægning og anvendelse af ressourcer. Kan man dokumentere en stadig mere effektiv og fornuftig anvendelse af ressourcerne, vil man kunne tiltrække yderligere offentlige og private investeringer.

Hver enkelt aktør må inden for grænserne af sin egen rolle og sit eget ansvarsområde have mod til at foretage prioriteringer ud fra brugernes behov og ønsker. Applikationer (udnyttelse af rumbaserede systemer, der er integreret med jordbaserede systemer) får en fremtrædende plads i programmet. Dermed banes vejen for, at brugerne kan bidrage til at yde den nødvendige finansiering, hvilket vil styrke det offentlige indkøbsmarked. Endvidere er det nødvendigt, at EU som led i sin rumpolitik har en garanti for at kunne trække på konkurrencedygtige kapaciteter inden for opsendelse og drift af rumaktiver.

EU må tage hensyn til, at en stor del af den infrastruktur, som Europa bliver afhængig af, ejes af medlemsstaterne og ikke nødvendigvis er fælles på EU-plan, især når det gælder forsvarssystemer, at der er mangler, som ikke vil blive afhjulpel gennem nuværende planer, og at der selv for eksisterende og planlagte satellitter ikke altid findes harmoniserede datagrænseflader. Galileo og den globale miljø- og sikkerhedsovervågning (GMES) er i øjeblikket de mest avancerede applikationsprojekter. Rummet er i stadig stigende grad blevet et nøgleelement i de vigtigste EU-politikker, bl.a. transport, landbrug, miljø, sikkerhed og informationssamfund, og er integreret med jordbaserede komponenter i netværker og tjenester for overvågning og kommunikation.

³ 2624. møde i Rådet (konkurrenceevne) (15259/04 afsnit 31).

Gennemførelsen af den europæiske rumpolitik skal ledsages af:

- (a) en sektorspecifik erhvervspolitik, der skal sætte Europa i stand til at sikre de nødvendige industrielle og afgørende teknologiske kilder og kompetencer og samtidig gøre rumindustrien konkurrencedygtig på verdensplan
- (b) en international samarbejdspolitik, der både opfylder de brede geopolitiske målsætninger i EU's udenrigspolitik, herunder naboskabspolitikken, og sikrer en effektiv løbende drift af de rumbaserede systemer
- (c) instrumenter for investering i programmerne og sikring af, at de forvaltes effektivt.

2. ROLLER OG ANSVAR

2.1. Roller

Roller og ansvarsområder i EU's rumpolitik bør defineres på en sådan måde, at opgavefordelingen er klar og veltilrettelagt og i overensstemmelse med gældende lovbestemmelser. For den kommende periode har de enkelte hovedaktører fastlagt deres primære rolle under hensyntagen til de andres hensigter.

EU's rolle bliver:

- at fastlægge prioriteringer og behov for rumbaserede systemer, som skal tjene EU's hovedmålsætninger og vigtigste politikker og opfylde borgernes behov
- at mobilisere den politiske vilje og brugerefterspørgslen til støtte for ovennævnte
- at sikre, at der findes og fortsat findes tjenester til støtte for EU-politikker ved at finansiere relevante grundforskningsaktiviteter, i hensigtsmæssigt omfang indkøbe tjenester eller selv sørge for, at de rumbaserede systemer tages i brug og drives, og senere stimulere til brugerfinansiering
- at sikre, at de rumbaserede systemer integreres med tilknyttede jordbaserede systemer og in situ-systemer, når der opfordres til udvikling af brugerdrevne applikationstjenester til støtte for EU-politikker
- at skabe optimal lovgivning for et bedre innovationsmiljø
- at fremme koordineringen af EU's holdninger i det internationale samarbejde.

EU's rumaktiviteter gennemføres ved hjælp af eksisterende europæiske kapaciteter, særlig ESA, nationale rumfartsorganisationer, erhvervslivet osv. EU stimulerer ligeledes til udvikling af innovative tjenester for at udnytte rumbaserede systemer, der skaber fordele for erhvervslivet og borgerne i hele Europa.

ESA's rolle bliver gennem afgørelser truffet af medlems- og samarbejdslandene:

- at støtte den tekniske specifikation af rumsegmentet i rumapplikationsprogrammerne under særlig hensyntagen til EU-krav

- at udvikle og implementere rumteknologi, særlig med hensyn til adgang til rummet, videnskab og udforskning
- at udføre den bedst mulige videnskabelige forskning i, af og fra rummet
- at rådgive EU om rumsegmentbehov til støtte for tjenesternes tilgængelighed og kontinuitet
- at iværksætte et internationalt samarbejde i forbindelse med ESA-ledede programmer.

De enkelte medlemsstater i "Rumrådet" skal inden for rammerne af den europæiske rumpolitik forklare baggrunden for de programmer, der gennemføres på nationalt plan, idet der tages hensyn til nærhedsprincippet, og de skal fremsætte forslag til, hvilken rolle disse programmer bør spille i det overordnede europæiske rumprogram, for så vidt de kan bidrage til at opfylde målene.

De fleste EU- og ESA-medlemslande investerer allerede i operationelle vejr-, klima- og miljøovervågningssatellitter som følge af deres medlemskab af EUMETSAT, og de kunne sammen med andre EUMETSAT-medlemmer overveje, hvilken rolle de kan spille i operationelle GMES-tjenester.

Interesserede parter fra den private sektor kommer også i betragtning i det europæiske rumprogram. I programforvaltningen maksimeres udviklingen af produkter og tjenester, som den private sektor skal levere til offentlige og kommercielle kunder. Især vil man undersøge, om det er muligt at indgå partnerskaber mellem den offentlige og private sektor, hvor risikoen deles. Alle interesserede høres under udarbejdelsen og den periodiske revision af programmet.

2.2. Styring

EU skal på grundlag af en europæisk rumpolitik fremme videnskabelig og teknisk udvikling, industriens konkurrenceevne og gennemførelsen af sine politikker. En tættere integration af rumaktiviteterne og de EU-politikker, de måtte tjene, vil øge både EU-politikkernes og rumpolitikkenes effektivitet. Der er mange aktører, der udfører rumrelaterede aktiviteter i Europa. Det skal sikres, at aktiviteterne støtter hinanden gensidigt. Europa skal derfor optimere sin styring, for så vidt angår rummet.

Aktørerne bruger de europæiske tekniske kapaciteter, der er knyttet sammen i netværk på basis af deres aktivitet og går under betegnelsen "centernetværker". ESA koordinerer indsatsen for at omstrukturere den offentlige ruminfrastruktur med henblik på at øge programmernes effektivitet. Den begrænsede offentlige finansiering kræver, at de finansielle ressourcer konsolideres.

3. PRIORITERINGER OG UDGIFTER

3.1. Prioriteringer

Under udarbejdelsen af det europæiske rumprogram drøfter hovedaktørerne deres prioriteringer og tager ud fra indgåede aftaler og deres forskellige ansvarsområder hensyn til de øvrige forslag, inden den endelige beslutning træffes. På denne måde opnår man mere med hele programmet, end man kunne med bestanddelene enkeltvis.

Prioriteringerne fastsættes i henhold til målene for udnyttelse og udforskning af rummet. Udnyttelsen er brugerdrevet og gør rummet til et redskab til opfyldelse af politiske mål. Udforskning gælder rumspecifikke mål og vedrører et rum, hvor der kan gøres opdagelser, men omfatter også udvikling af grundredskaber og forbedring af den videnskabelige viden. Yderligere oplysninger om nedennævnte prioriteringer findes i bilag B.

For di EU's interesser primært drives af rummets evne til at bidrage til gennemførelsen af EU's politikker, vil aktiviteterne være koncentreret om applikationer. Behovene i forbindelse med gennemførelsen af fællesskabspolitikkerne optager allerede en stor del af de aktiviteter, hvortil der bruges information fra rummet. Aktiviteterne vil øges i antal, især efterhånden som EU skal spille en større rolle som global aktør og få brug for uafhængige vurderinger af det globale miljø, naturressourcer og sikkerhedsspørgsmål. EU tager navnlig hensyn til, om en applikation har et økonomisk potentiale (om den skal bruges kommercielt eller af det offentlige, herunder som sikkerhedsforanstaltning), om teknologierne er modne til udnyttelse, og om europæiske brugere vil blive forsynet med de nødvendige systemer ved hjælp af markeds kræfterne alene.

EU's prioriteringer bliver derfor:

- Galileo, et brugerdrevet applikationsprogram, der skal leveres og udnyttes
- GMES, som er på et tidligere stade og kræver, at rumbaserede og jordbaserede overvågningskapaciteter integreres i brugerdrevne operationelle applikationstjenester. Det bliver det andet betydningsfulde EU-projekt, som skal mobilisere europæiske aktører og ressourcer til støtte for miljø- og sikkerhedspolitik. Det koordineres nøje med initiativet fra ad hoc-gruppen om jordobservation (GEO), hvis formål er at tilvejebringe mere omfattende og stabile jordobservationer på internationalt plan og at bistå forskningen i miljø og bæredygtig udvikling
- Den langsigtede forskning i satellitkommunikationsteknologi set i sammenhæng med "i2010"-initiativet (det europæiske informationssamfund i 2010) vil stadig være betydelig og indgå som led i et integreret syn på information og elektronisk kommunikation.

ESA vil sætte ind på udforskning af rummet og på de grundredskaber, som både udnyttelse og udforskning af rummet er afhængige af: adgangen til rummet, videnskabelig viden og rumteknologier. ESA's prioriteringer vil derfor være at sørge for sikker og konkurrencedygtig adgang til rummet ved hjælp af en serie opsendelsesanlæg, at efterstræbe ekspertise i videnskab om rummet (det obligatoriske videnskabsprogram), fra rummet (videnskab om Jorden ved hjælp af jordobservationsprogrammet Earth Observation Envelope Programme), og i rummet (biovidenskab og fysik på den internationale rumstation), at udvikle sin knowhow om robotassisteret og menneskelig udforskning af planetsystemet og at udvikle teknologier til at opretholde en konkurrencedygtig rumindustri, der er i stand til at dække Europas fremtidige behov for rumsystemer.

Medlemmerne af "Rumrådet" er blevet bedt om at oplyse deres prioriteringer og derved bidrage til udarbejdelsen af det europæiske rumprogram, idet de bør tage fuldt hensyn til de prioriteringer, de allerede planlægger at foretage i deres programmering som led i ESA/EU-samarbejdet.

3.2. Udgifter

Hvad disse prioriteringer medfører af udgifter for EU's, ESA's og medlemsstaternes nationale programmer, vil blive kortlagt i de kommende måneder og vil skulle gennem de almindelige budget- og programmeringsgodkendelsesprocedurer. Denne meddelelse berører i øvrigt ikke de igangværende drøftelser af EU's finansielle overslag. Ved at koordinere indsatsen kan aktørerne sikre, at der gennem nye investeringer skabes yderligere resultater.

4. IVÆRKSÆTTELSE

4.1. Erhvervspolitik

Rumsektoren er offentligt drevet over hele verden, både hvad angår forskning og udvikling og investeringer i infrastruktur, udnyttelse og den måde, rummet er reguleret på. Det kommercielle marked har en funktion inden for telekommunikation, radio og fjernsyn, visse tjenester forbundet med navigation og jordobservation og i begrænset omfang opsendelsesanlæg. Markedet er kendetegnet ved et begrænset antal leverandører og stor offentlig efterspørgsel. I rumsektoren foretages der teknologisk udvikling med høj risiko og lange investeringsperioder. Det kræver, at der findes kapaciteter inden for design, udvikling og produktion.

En internationalt konkurrencedygtig rumindustri er af central betydning for gennemførelsen af EU's økonomiske og politiske mål og kan således bidrage til vækst- og beskæftigelsesstrategien. Rumindustrien beskæftiger højt kvalificeret arbejdskraft, hvilket er vigtigt for en videnbaseret økonomi. Gennemførelsen af den europæiske rumpolitik forudsætter en erhvervspolitik, der er specifik for denne sektor og sætter Europa i stand til at vedligeholde sin knowhow og uafhængighed hvad angår såvel vigtige teknologier som konkurrenceevnen uden at forvride konkurrencen.

Den europæiske rumindustri er stærkt afhængig af kommercielle kontrakter, som er underkastet verdensomspændende konkurrence. De små europæiske kommercielle og institutionelle markeder, som også ofte er åbne for leverandører uden for EU, betyder, at industrien er sårbar over for konjunkturedgange. I politiske tiltag skal der tages hensyn til behovet for at fastholde strategiske kapaciteter i EU og sikre produktiviteten.

Jordsegment- og serviceindustriens udnyttelse af rumsystemer er en endnu større kilde til vækst og beskæftigelse. Brugerdrevet anvendelse og integration med andre tekniske infrastrukturer vil resultere i en mangedobling af de kommercielle og offentlige tjenester, som forventes at puste nyt liv i økonomi og jobskabelse.

EU's erhvervspolitik skal omfatte:

- (a) **Regulering og standardisering**, herunder sikring af adgangen til frekvenser og baneressourcer og etablering af passende lovrammer for at lette og opmuntre til brug af rumtjenester på alle områder. Her tages rum- og jordbaserede systemers interoperabilitet i betragtning.
- (b) **Indkøbspolitik**, omkostningseffektiv, tilpasset det nye industrimiljø i EU og i overensstemmelse med relevant fællesskabsret. Det bliver en følge af rumsystemer, der integreres med in situ-overvågning og andre jordbaserede systemer, der drives og i sidste ende betales gennem brugerlicencer.

- (c) Foranstaltninger til at forbedre de **internationale markeder**. Det er alvorligt, at der ikke er mulighed for at konkurrere på lige fod med udenlandske leverandører, som er begunstiget af store og beskyttede institutionelle markeder (USA, Rusland), og dette bør tages op til overvejelse.
- (d) Rummet er i sagens natur et område, hvor der bruges mange forskellige teknologier. EU's erhvervspolitik bør tage både civil og sikkerhedsmæssig brug af applikationerne i betragtning.

Reglen om *industrielle modydelser*, som har været gældende siden ESA's oprettelse, har været medvirkende til, at der er udviklet europæiske industrikapaciteter, som nu rationaliseres. Medlemsstaterne tager i deres bidrag til programmerne hensyn til de forventede industrielle fordele af det første program. ESA har indført et system for "retfærdig fordeling" som en tilpasning af princippet om "rimelig modydelse", hvor man så vidt muligt tilpasser bidragene til de indgåede kontrakter. Ikke desto mindre skal det vurderes, hvordan systemet anvendes, og fordelene skal vejes op mod eventuelle udgifter for så vidt angår konkurrenceevne og sammenlignes med medlemsstaternes motivering til at yde et bidrag til programmerne.

4.2. Internationalt samarbejde

Rumaktiviteter er i sagens natur globale. De har globale mål og indebærer store og risikofyldte udgifter, som ikke kan bæres af en enkelt investor alene. De udføres typisk ud fra gensidige interesser uden udveksling af finansielle midler. Det internationale samarbejde vil fortsat være en nøglefaktor i den europæiske rumpolitik.

Europa får brug for at styrke sine strategier og internationale initiativer på en række områder, herunder udforskning. Europa bør over en bred politisk kam udbygge sit rumpartnerskab med Rusland, vedligeholde og udvikle sit mangeårige samarbejde med USA inden for videnskab og applikationer, indlede eller udvide samarbejdet med de rummagter, der er under hastig udvikling, og styrke Europas rolle i internationale rumfartsorganisationer og -initiativer.

Rumsamarbejdet vil i overensstemmelse med målene for EU's naboskabspolitik blive fremmet til gavn for økonomisk, social og arbejdsmarkedsmæssig udvikling i de østlige og sydlige nabolande.

Forholdet til udviklingslandene er blevet forstærket gennem EU-, ESA- og EUMETSAT-programmer og gennem nationale programmer, hvor de ansvarlige for udviklingspolitik i Europa i stigende omfang er blevet inddraget. Det er sket i tilgift til de aftaler, der er indgået med landene om drift af rumprogrammernes jordsegment.

Der er også en tydelig dimension af internationalt samarbejde i Galileo, som kræver globale partnere for at kunne udvikle sit fulde potentiale. Galileo bliver ikke blot et resultat af samarbejdet mellem europæiske lande, men vil også omfatte et hurtigt stigende antal andre lande. Samarbejdet med disse lande vil føre til bedre teknisk harmonisering med de andre satellitnavigationssystemer i verden, styrke den verdensomspændende infrastruktur, der er nødvendig for at få systemet til at fungere, og udvikle og stimulere markederne over hele verden. Der er underskrevet aftaler med USA, Kina og Israel. Der er indledt drøftelser med mindst ti andre lande. GMES bliver det vigtigste europæiske bidrag til det globale jordobservationssystem af systemer (GEOSS), og EU skal koordinere bidragene fra EUMETSAT og de medlemsstater, der deltager i GEO. I forbindelse med kommunikationssystemer vil der fortsat være et samarbejde for at udbrede fordelene ved satellittjenester og applikationer til tredjelande.

4.3. Instrumenter

EU bidrager til finansieringen af rumaktiviteter fra forskellige kilder. Ibrugtagningen og driften af Galileo sker gennem en offentligt-privat partnerskabsordning (koncession), hvis offentlige finansiering skal komme fra en særlig budgetpost for politikken for transeuropæiske net. Det 7. FTU-rammeprogram (FP7) omfatter også applikationer og forstadier til Galileo-teknologier af anden generation.

Det forventes, at den tematiske prioritet "Sikkerhed og rummet" i særprogrammet for samarbejde i FP7 bliver en betydelig finansieringskilde for det nye store projekt, GMES. De første operationelle tjenester implementeres gradvis, så alle GMES-komponenter kommer med, men dog på grundlag af forud fastsatte prioriteringer, dvs. i første række et begrænset antal hurtige tjenester. Udvælgelsen af de hurtige tjenester baseres på, hvor stor brugernes efterspørgsel har været. Behovene kan omfordeles og integreres i almindelige tjenester. GMES skal ligeledes bidrage til og nyde godt af det supplerende forslag til direktiv om INSPIRE⁴.

GMES bliver det største europæiske bidrag til den verdensomspændende 10-årige iværksættelsesplan for det globale jordobservationssystem af systemer (GEOSS). GEOSS består af et distribueret system af systemer, baseret på det igangværende samarbejde. Integrationen og udviklingen af GEOSS-forskningsaktiviteter inden for in situ-observation vil komme GMES til gavn og støttes af den tematiske prioritet "Miljø (herunder klimaændringer)" i FP7. GMES vil også kunne udnytte den dataintegration og -forvaltning, der skal gennemføres i henhold til den tematiske prioritet "Informations- og kommunikationsteknologi" i FP7.

Den tematiske prioritet "Informations- og kommunikationsteknologi" i FP7 vil fortsat omfatte innovative satellitkommunikationssystemer og -tjenester og lokale systemer og tjenester.

⁴ Hensigten med INSPIRE er at skabe en europæisk ruminformationsinfrastruktur, der kan levere integrerede ruminformationstjenester. Det bør være muligt at få adgang til ruminformation via disse tjenester fra mange forskellige kilder spændende fra lokalt til globalt niveau.

Yderligere finansiering til rumaktiviteter bør komme fra andre horisontale særprogrammer under FP7, navnlig "Kapacitet" (f.eks. forskningsinfrastruktur) og "Mennesker" afhængigt af konkurrerende behov. EU vil også bidrage fra den tematiske prioritet "Sikkerhed og rummet" i FP7 til de aspekter ved de ESA-ledede programmer, som udgør fundamentet i et sammenhængende program, nemlig vedrørende rumudforskning samt adgang til rummet og videnskab, og derigennem fokusere på at styrke den generiske forskning. Endelig sker der en finansiering fra andre kilder, bl.a. programmet for konkurrenceevne og innovation, f.eks. til kritiske teknologier, teknologioverførsel og særlige foranstaltninger for små og mellemstore virksomheder, dataarkivering og formidlingstjenester.

Afsnittet vedrørende Det Fælles Forskningscenters direkte handlingsprogram i FP7 omhandler endvidere bestemmelser om støtte til en bred vifte af brugerpolitikker, som er afhængige af rumbaserede tjenester. Det drejer sig bl.a. om bidrag til sikkerhed, landbrug, miljø, udviklingsstøtte samt global forandring og forvaltning af naturressourcer. EU-Satellitcentret, Europa-Kommissionens tjenestegrene og ESA bør forstærke samarbejdet om yderligere at øge synergien og dermed bidrage til kernen i et europæisk jordobservationssystem.

ESA's programmer kan inddeles i to kategorier: obligatoriske og valgfrie aktiviteter. De obligatoriske aktiviteter, som for størstedelens vedkommende vedrører rumforskningsprogrammet og visse grundlæggende teknologiske aktiviteter, lægger beslag på ca. 20 % af ESA's årsbudget. De obligatoriske aktiviteter omfang bestemmes af de ressourcer, de er til rådighed i en given 5-årig periode. Målene for den videnskabelige forskning evalueres ved peer reviews og godkendes af ESA's medlemsstater.

Som navnet antyder, vælger ESA's medlemsstater, om de vil deltage i de valgfrie aktiviteter og i hvilket omfang. Kun deltagende medlemsstater træffer de nødvendige afgørelser. De deltager typisk i et omfang, der stemmer overens med den forventede kapacitet i deres industri for at sikre udviklingskontrakter i forbindelse med programmet, med mulighed for (inden for visse grænser) at tilpasse bidragene til at afspejle det faktiske resultat af udbudsproceduren - "en rimelig modydelse".

4.4. Forvaltning af EU-programmerne

Fællesforetagendet Galileo står for programforvaltningen i udviklingsfasen, også udvælgelsen af koncessionshaveren. Forvaltningen af det bidrag, Fællesskabet yder til Galileo-programmet, vil blive varetaget af den europæiske tilsynsmyndighed for GNSS. Opbygningen og forvaltningen af systemet overdrages til et privat konsortium i en periode på omkring 20 år. Galileo-sikkerhedsstyrelsen er for øjeblikket ansvarlig for sikkerhedsspørgsmål, men vil blive erstattet af et sikkerhedscenter under tilsynsmyndigheden.

GMES-initiativet tager fat på spørgsmålet om udvikling af operationelle tjenester, sikring af den nødvendige infrastruktur på jorden og i rummet, kortlægning af huller og skarp fokusering på fremtidige brugerbehov. Der igangsættes en dialog mellem brugere og teknologileverandører. Denne dialog skal:

- bygge på en løs samling projekter og ufuldstændige informationsindsamlingsnetværker under hensyntagen til den pilotfase, der allerede er omfattet af den indledende fase i GMES
- udvikles til at blive et samordnet sæt aktiviteter, der imødekommer brugernes behov og medvirker til etableringen af de første operationelle tjenester, som baseres på europæiske og globale overvågningsnetværker, samtidig med at strenge valideringskriterier overholdes

- omfatte de enkelte medlemsstaters aktiver
- sikre samarbejde og fuld overensstemmelse med udviklingen inden for GEO
- udvikles gennem en betydelig stigning i forpligtede årlige ressourcer, støttet af en passende kommunikationsstrategi.

Der skal etableres en effektiv ledelsesstruktur for at føre GMES gennem denne overgangsfase. Det hedder i Kommissionens meddelelse "Det europæiske forskningsrum: vejen til videnbaseret vækst"⁵: "Fælles teknologiinitiativer, der kan tage form af fællesforetagender, er der i øjeblikket tanker om inden for [...] global miljø- og sikkerhedsovervågning". Der kan træffes beslutning om et fælles teknologiinitiativ på grundlag af EF-traktatens artikel 171. Der skal vælges de bedst egnede midler til at nå målsætningerne.

Initiativer inden for satellitkommunikation iværksættes i passende omfang i fællesskab med ESA.

4.5. Lovrammer og institutioner

For at målene for den europæiske rumpolitik kan opfyldes, vil der blive truffet gennemførelsesforanstaltninger, og ved hjælp af passende lovinstrumenter fastsættes de nødvendige foranstaltninger. Der bliver således mulighed for, at de nugældende principper for styring i rummet i Europa kan udvikles, mens man sikrer langsigtet politisk anerkendelse med henblik på de strategiske fordele ved rummet, og derved fastholdes ESA som Europas ekspertisecenter.

Lovrammerne bør bevæge sig parallelt med den institutionelle udvikling. Der er mulighed for flere scenarier. Nedenstående eksempler er ikke udtømmende og udelukker heller ikke hinanden gensidigt:

- (a) EU kan påtage sig et væsentligt større ansvar for 1) at kortlægge og samle brugerbehov, 2) at mobilisere den politiske vilje til støtte herfor, 3) at sikre, at der udvikles nødvendig teknologi til at dække behovene, og 4) at sikre, at der findes og fortsat findes tjenester, der kan dække behovene og tilhørende politikker. EU kan også øge sine investeringer i de offentlige rum- og jordbaserede infrastrukturer (herunder adgangen til rummet), som er påkrævet for at tage integrerede operationelle tjenester i brug.
- (b) ESA kan overveje, hvordan organisationens forhold til et udvidet og stadig voksende EU bør udvikle sig under hensyntagen til varigheden af rammeaftalen mellem EF og ESA.
- (c) EU bør overveje, om det har de nødvendige mekanismer til at forvalte sine rumaktiviteter.

⁵ KOM(2005) 118 endelig af 6. april 2005.

- (d) De enkelte medlemsstater og deres nationale rumorganisationer kan overveje, om det ville give et større udbytte at øge samarbejdet med deres europæiske og nationale kolleger i netværker bestående af tekniske centre.
- (e) Andre organisationer, som f.eks. har operationelle roller i rummet, kan overveje forholdet til deres medlemsstater på lang sigt og det bidrag, de kan yde til det europæiske rumprogram.

Det er nødvendigt at foretage en fuld vurdering af disse scenarier og virkningen af den nuværende politik og praksis inden for konkurrenceevne. En sådan vurdering bør være dybtgående og saglig og tage alle aspekter i betragtning, også erhvervslivets og medlemsstaternes vilje til at investere, når Europa tager skridt til at iværksætte sit første rumprogram og bagefter. Der bør i vurderingen tages hensyn til kendte vigtige beslutningspunkter i EU's kalender.